

Saksutskrift

Arkivsak-dok. 19/04693-3
Arkivkode 000
Saksbehandler Hans Christian Haakonsen

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet	06.02.2020	10/20

Høring, forslag til endringer i sameloven mv. (konsultasjoner) og utkast til veileder for kommuner og fylkeskommuner

Formannskapet har behandlet saken i møte 06.02.2020 sak 10/20

Møtebehandling/votering

Repr. Aage Hilmar Rusten (Ap) fremmet på vegne av flertallet følgende alternativt forslag til vedtak:

1. Formannskapet er skeptisk til endringer i sameloven fordi plan- og bygningsloven § 5.1 allerede ivaretar i stor grad de samiske rettighetene.
Det vises til regjeringens lovkommentar til nevnte paragraf (sitat) «Det kan også være nødvendig å vurdere tilretteleggingen for medvirkning særskilt for minoriteter med annet språk» Videre «Det kan også gjelde enkelte næringsutøvere, f. eks i reindriften»
2. Den samiske befolkningen vil, dersom lovforslaget blir vedtatt, få anledning til mer medvirkning i saker gjennom egen forhandlingsrett, enn andre minoriteter i samfunnet
3. Endringer i sameloven vil gjøre at bl.a. plan og byggesakssaker blir mer kompliserte enn de er i dag, og dette strider mot Regjeringens ambisjoner om gode og effektive plan- og byggesaksprosesser

Ved alternativ votering mellom kommunedirektørens innstilling og det framlagte forslaget fra flertallet, ble forslaget fra flertallet (ap, Sp, H) enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Formannskapet er skeptisk til endringer i sameloven fordi plan- og bygningsloven § 5.1 allerede ivaretar i stor grad de samiske rettighetene.
Det vises til regjeringens lovkommentar til nevnte paragraf (sitat) «Det kan også være nødvendig å vurdere tilretteleggingen for medvirkning særskilt for minoriteter med annet språk» Videre «Det kan også gjelde enkelte næringsutøvere, f. eks i reindriften»
2. Den samiske befolkningen vil, dersom lovforslaget blir vedtatt, få anledning til mer medvirkning i saker gjennom egen forhandlingsrett, enn andre minoriteter i samfunnet
3. Endringer i sameloven vil gjøre at bl.a. plan og byggesakssaker blir mer kompliserte enn de er i dag, og dette strider mot Regjeringens ambisjoner om gode og effektive plan- og byggesaksprosesser

--oOo--

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren vil tilrå følgende forslag til vedtak:

Formannskapet vil ikke slutte seg til forslag til endringer i sameloven fordi

- a. Forslaget vil medføre strammere- og mer omfattende prosessuelle rettsregler i behandlingen av saker med samiske interesser enn for andre grupper der de har interesser. Den samiske befolkningen vil, dersom lovforslaget blir vedtatt, få anledning til mere medvirkning gjennom egen forhandlingsrett, enn andre grupper i samfunnet.

- b. Endringer i sameloven vil gjøre at bl.a. plan og byggesakssaker blir mer kompliserte enn de er i dag, og dette strider mot Regjeringens ambisjoner om gode og effektive plan- og byggesaksprosesser

Vedlegg:

Vedlegg 1 - brev 29112019 fra kommunal- og moderniseringsdepartementet

Vedlegg 2 - brev 10122019 fra Jarl Torfinn Hellesvik

Referanser i saken

LOV-2008-06-27-51 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven)¹

Bakgrunn

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har sendt et høringsbrev til kommunen med svarfrist 29/2-2020. Saken gjelder endringer i sameloven. I 2007 leverte det gjenoppnevnte samerettsutvalget sin utredning NOU 2007:13 *Den nye sameretten*. Utvalget foreslo blant annet en ny saksbehandlings- og konsultasjonslov. Utredningen var på bred høring i 2008–2009. Høsten 2018 fremmet regjeringen Prop. 116 L (2017–2018) Endringer i sameloven mv. (konsultasjoner), som er en oppfølging av samerettsutvalgets forslag. Forslaget var et resultat av langvarige konsultasjoner med Sametinget og, for relevante deler av forslaget, med Norske reindriftssamer landsforbund (NRL). KS fikk også i løpet av arbeidet mulighet til å uttale seg om aktuelle deler av lovforslaget. I lovforslaget foreslås det å lovfeste statens eksisterende folkerettslige forpliktelser om konsultasjoner. Løsningen som er valgt i lovforslaget, er angivelig i samsvar med de folkerettslige forpliktelsene og dagens konsultasjonsprosedyrer. **Det foreslås ikke å innføre nye plikter, men å lovfeste den folkerettslige plikten Norge allerede har.** Saken har skapt engasjement, noe som vedlegg 2 viser. Det vises også til artikkel 20/11-2019² i spalten Nord Norsk debatt, drevet av avisa Nordlys.

Saksfremstilling

Det vises til vedleggene i sin helhet.

Kommunedirektørens vurdering

Den samiske befolkningen er i dag på 33 stk. i Hadsel kommune i flg. samemanntallet. I praksis er det nok flere. Hadsel kommune har i dag en god dialog med Sametinget og Kanstadfjord/ Vestre Hinnøy reinbeitedistrikt (Linnasuolu). Slik har det vært de siste årene. Innenfor plan- og byggesak sendes saker på høring der dette er relevant, spesielt saker innenfor reinbeitedistriktets interesseområder på Hinnøya. Kommunen har klart å oppnå omforente- og gode løsninger. **Kommunedirektøren kan derfor ikke se at det er behov for noen lovfesting av konsultasjoner.**

I forslag til veileder fremgår først at (sitat): «*Lovfestingen av konsultasjoner vil ikke endre på det kommunale selvstyret*». Så står det å lese at (sitat): «*Konsultasjoner skal sikre at representanter for samiske interesser kommer tidlig inn i prosessene, og at de har en reell mulighet til å påvirke beslutningene. Formålet med konsultasjonene er å oppnå enighet om foreslåtte tiltak*». Det er jo slik det fungerer i stor grad i Hadsel i dag. Videre fremgår at (sitat): «*I kommuner der samene er i flertall, eller så mange at de preger hele kommunen, vil retten til deltakelse i beslutningsprosesser langt på vei være ivaretatt gjennom det lokale, kommunale selvstyret. I kommuner der samene er i betydelig mindretall, vil det derimot oftere kunne bli tale om konsultasjoner. Hensynet til de samiske interessene vil ikke automatisk ivaretas av flertallet*».

Så er her anført i veilederen et interessant avsnitt (sitat): «*Høring er en type ordning for innhenting av synspunkter og opplysninger i forbindelse med behandling av saker i offentlig forvaltning og i politiske organer. Høringer gir adgang for alle som ønsker det, til å uttale seg før vedtak treffes. Formålet med høringer er å sikre at saken blir best mulig opplyst før det tas en avgjørelse.*

Retten til å bli konsultert er mer enn en rett til å bli hørt. Til forskjell fra høring er formålet med konsultasjoner å oppnå enighet. Dette innebærer at det er en reell dialog mellom partene gjennom utveksling av synspunkter og nødvendig informasjon». **Det skilles altså mellom høringer og konsultasjoner, og at sistnevnte er noe mer.**

I veilederen er anført at (sitat): «*Konsultasjoner kan for eksempel gjennomføres på telefon, på e-post eller ved et fysisk møte. I større prinsipielle saker eller i saker der flere parter er involvert, vil det likevel være mest hensiktsmessig at partene møtes fysisk for å*

¹ Se Lovdata: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1987-06-12-56>

² Se Nordlys: <https://nordnorskdebatt.no/article/store-uklarheter-vedr-prop-116-l>

gjennomføre konsultasjonene. Som utgangspunkt vil imidlertid ett enkelt informasjonsmøte normalt ikke oppfylle konsultasjonsplikten».

Det står at det foreslås ikke å innføre nye plikter, men å *lovfeste den folkerettslige plikten* Norge allerede har. Kommunedirektøren oppfatter det ikke sånn hva angår det som hevdes om *nye plikter*, da begrepet *konsultasjon* detaljeres og lovfestes på en slik måte at samiske interesser får forrang ved at man skal *forhandle* seg frem til enighet gjennom en prosess. Slik er det ikke for andre grupper, eksempelvis innvandrere, barn & unge, mennesker med nedsatt funksjonsevne osv.

Endringene i sameloven vil videre komplisere og byråkratisere veien frem til ulike avgjørelser, og vil være stikk i strid med bl.a. Regjeringens ambisjoner om enklere planprosesser, jf. de nasjonale forventninger³.

I veilederen tolker man bl.a. de samiske rettighetene inn under plan- og bygningsloven § 5.1 I denne paragrafen fremgår at (sitat): *«Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte».*

Hvem er «grupper som krever spesiell tilrettelegging»? I regjeringens lovkommentar⁴ fremgår at barn og unge står i en særstilling som gruppe i forhold til andre som krever spesiell tilrettelegging i forhold til planarbeidet, og er derfor spesielt framhevet i loven. Videre fremgår at (sitat): *«Dessuten har kommunen en særlig oppgave med å tilrettelegge for at grupper som ellers ikke så lett kommer til orde i planprosesser, aktivt skal bringes inn. I loven er barn og unge nevnt direkte som en slik gruppe, men også grupper med forskjellige funksjonsnedsettelse kan ha behov for slik tilrettelegging. Det kan også være nødvendig å vurdere tilretteleggingen for medvirkning særskilt for minoriteter med annet språk. Det kan også gjelde ivaretagelse av allemannsretten (rett til ferdsel og opphold i utmark) særlig utenfor byggesonen hvor det er et stort utbyggingspress. Det kan også gjelde enkelte næringsutøvere, f.eks. i reindriften eller fiske, siden disse virksomhetene drives uten samme kontakt med kommunen og lokale medier».* Her er reindriften nevnt, og denne utøves i stor grad av samer. En tolkning av samiske rettigheter inn under pbl. 5.1 synes for kommunedirektøren således å være rett, men å gi de samiske interessene en eksklusiv konsultasjonsrett gjennom sameloven vil være å sette de samiske interessene foran andre gruppers interesser. Man kan gjerne vise til NOU 2007:13 *Den nye sameretten*, ILO konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater (ILO 169) m.m. men man kan ikke komme bort i fra at foreslåtte endringer i sameloven gir en gruppe eksklusiv rett i norsk forvaltning. Dette strir mot det ulovfestede likhetsprinsippet i norsk forvaltning mener kommunedirektøren.

Hva angår vedlagte brev fra Jarl Torfinn Hellesvik så ønsker ikke kommunedirektøren å kommentere dette. Han sier at han representerer en forening som heter *Etnisk og Demokratisk Likeverd* (edl.no), men vi kan ikke finne organisasjonsnummeret til denne foreningen på deres nettsider. Ei heller kan vi se at de er registrert i Brønnøysundregistrene. Således kan det trekkes i tvil om dette er en reell forening. På den andre siden er brevet verd å lese fordi det reiser en rekke interessante spørsmål.

Konklusjon

Kommunedirektøren er bekymret over at endringer i sameloven slik som foreslått, vil medføre strammere- og mer omfattende prosessuelle rettsregler som kommunen må følge i samiske spørsmål enn slik det er i forhold til andre grupper. Dessuten vil samene, dersom lovforslaget blir vedtatt, ha rett til en høyere grad av medvirkning enn andre grupper og dette er uheldig i et samfunn som i stor grad er tuftet på det ulovfestede *likhetsprinsippet*. Kommunedirektøren vil derfor ikke tilrå at vil slutte oss til forslaget.

RETT UTSKRIFT

DATO 11.februar.2020

³ Se Regjeringen: <https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan--og-bygningsloven/plan/statlige-planoppgaver/nasjonale-forventninger-til-regional-og-/id664277/>

⁴ Se Regjeringen: https://www.regjeringen.no/no/dokument/dep/kmd/veiledninger_brosjyrer/2009/lovkommentar-til-plandelen-i-/kapittel-5-medvirkning-i-planleggingen-/id556715/